
THE WORLD OF SHABBOS: MUKTZAH

FEBRUARY 26, 2022
YU TORAH MITZION KOLLEL
פי תצוה תשפ"ג

רמב"ם שבת כ"ד: י"ב וראב"ד שם (1)

יב אסרו

חכמים לטלטל מקצת דברים בשבת כדרך שהוא עושה בחול. ומפני מה נגעו באיסור זה. אמרו ומה אם הזהירו נביאים וצוו שלא יהיה הילוכך בשבת כהילוכך בחול ולא שיחת השבת כשיחת החול שנאמר ודבר דבר קל וחומר שלא יהיה טלטול בשבת כטלטול בחול כדי שלא יהיה כיום חול בעיניו ויבוא להגביה ולתקן כלים מפינה לפינה או מבית לבית או להצניע אבנים וכיוצא בהן שהרי הוא בטל ויושב בביתו ויבקש דבר שיתעסק בו ונמצא שלא שבת ובטל הטעם שנאמר בתורה למען ינוח: יג ועוד כשיבקר ויטלטל כלים שמלאכתן לאיסור אפשר שיתעסק בהן מעט ויבא לידי מלאכה. ועוד מפני שמקצת העם אינם בעלי אומניות אלא בטלין

השגת הראב"ד

ה"ג. ומפני דברים אלו נגעו באיסור הטלטול ואסרו שלא יטלטל אלא הכלים הצריך להם כמו שיתבאר. א"א עוד אמרו (שבת קכד:) אטו טלטול לאו לורך הולאה הוא, ועוד אמרו (שם קכג:) בימי נחמיה בן חכליה נשנית משנה זו שאמרו שלשה כלים קטנים נטלים על השלחן, נמלא כי מפני חיוב הולאה אסרו בטלטול מה שאסרו שהוא גדר להולאה.

כל ימיהן כגון הטיילין ויושבי קרנות שכל ימיהן הן שובתים ממלאכה ואם יהיה מותר להלך ולדבר ולטלטל כשאר הימים נמצא שלא שבת שביתה הניכרת. לפיכך שביתה מדברים אלו היא שביתה השווה בכל אדם. *ומפני דברים אלו נגעו באיסור הטלטול. ואסרו שלא יטלטל אדם בשבת אלא כלים הצריך להם כמו שיתבאר:

גמ' שבת קכג: (2)

אמר ר' חנינא "בימי נחמיה

בן חכליה נשנית משנה זו דכתיב⁸ בימים ההמה ראיתי ביהודה דורכים גתות בשבת ומביאים הערימות אמר ר' אלעזר קנין ומקלות גלוסטרא ומדוכה כולן

תלמוד בבלי - עיון ודרי - ג' שבת / תלמוד בבלי / עמוד 258
הודפס מאת מוסד החכמה

חתם סופר מסכת שבת דף ל עמוד ב (3)

שלח שלמה לבי מדרשא אבא מת מוטל בחמה וכו'. י"ל לפמ"ש מג"א סי' שע"א דהקשה שלי"ה דה"י ראוי לטלטלו אגב בגדיו ות"י בגדי מלך אסורים בהנאה, והקשו אחרונים הא ראוי למלך אחר לשלמה אשר ימלוך אחריו, ולכאורה י"ל שלמה לא חשב עצמו שראוי ללבוש בגדי אביו שלא חשב עצמו למלא מקומו כ"כ

שו"ע הרב או"ח סי' ש"ח (4)

מן ד כלי שמלאכתו להיתר דהיינו שהוא מיוחד לתשמיש המותר בשבת
 בגן כוס וקערה וכיוצא בהן מותר לטלטלו אפי' שלא לצורך גופו ומקומו
 אלא לצורך הכלי עצמו שחושש עליו שלא ישבר או שלא יגנב משם ומטלטלו
 משם להצניעו או שמטלטלו מחמה לצל שחושש שלא יתבקע בחמה אבל
 שלא לצורך כלל אסור לטלטל שום כלי אע"פ שמלאכתו להיתר לפי שבימי
 נחמיה בן חכליה שהיו העם מולולים באיסור שבת כמ"ש בימים ההם ראיתי
 ביהודה דורכי גתות בשבת ומביאים הערימות וגו' עשו חכמים סיג ונדר
 לאיסור הוצאה וגורו על כל הכלים אע"פ שמלאכתם להיתר שלא לטלטלם
 כלל אפי' לצורך תשמישן המיוחד להם חוץ מן כוסות וקערות וסכין וכיוצא
 בהם מהכלים הצריכים ביותר לסעודת השבת ואח"כ כשראו חכמים שחזרו
 העם להזהר קצת באיסור שבת חזרו והתירו לטלטל כל כלי שמלאכתו להיתר
 לצורך גופו או לצורך מקומו ואח"כ כשראו שחזרו העם להזהר יותר חזרו
 והתירו לטלטל כל כלי שמלאכתו להיתר אפי' לצורך הכלי עצמו אבל לטלטל
 שלא לצורך כלל עדיין לא נמנו עליו חכמים להתירו ונשאר עומד באיסורו
 שנאמר בגזירת חכמים שבימי נחמיה בן חכליה :

ריטב"א שבת קכד : (5)

ולענין הלכה, כלומ' לטובלים⁹⁴, קי"ל כרב
 יהודה⁹⁵ דהוא בתרא, דכלים שמלאכ' להיתר
 אפי' מחמה לצל מותר לטלטלם, וכלים שמלאכ'
 לאיסור לצורך גופ(ו)ן ולצורך מקומם מותר
 בלבד. והא ודאי איתא אפי' לר"ש דלית
 ליה מוקצה וקי"ל כותיה⁹⁶, דכלים שמלאכתם
 לאיסור לא מידי מוקצה נגעו בהם לאיסור
 אלא טלטול הוא שאסרו גזיר' משום הוצאה⁹⁷,
 וכשם שגזרו בימי נחמיה בן חכליה אפי' בכלים
 שמלאכתם להיתר. וא"ת היכי מוקמי' פלוגתא

כלי שעלאכתו לאיסור

- Pen
- Scissors
- Car
- Electronic devices

(כלי שעלאכתו להיתר)

אדם

כלים

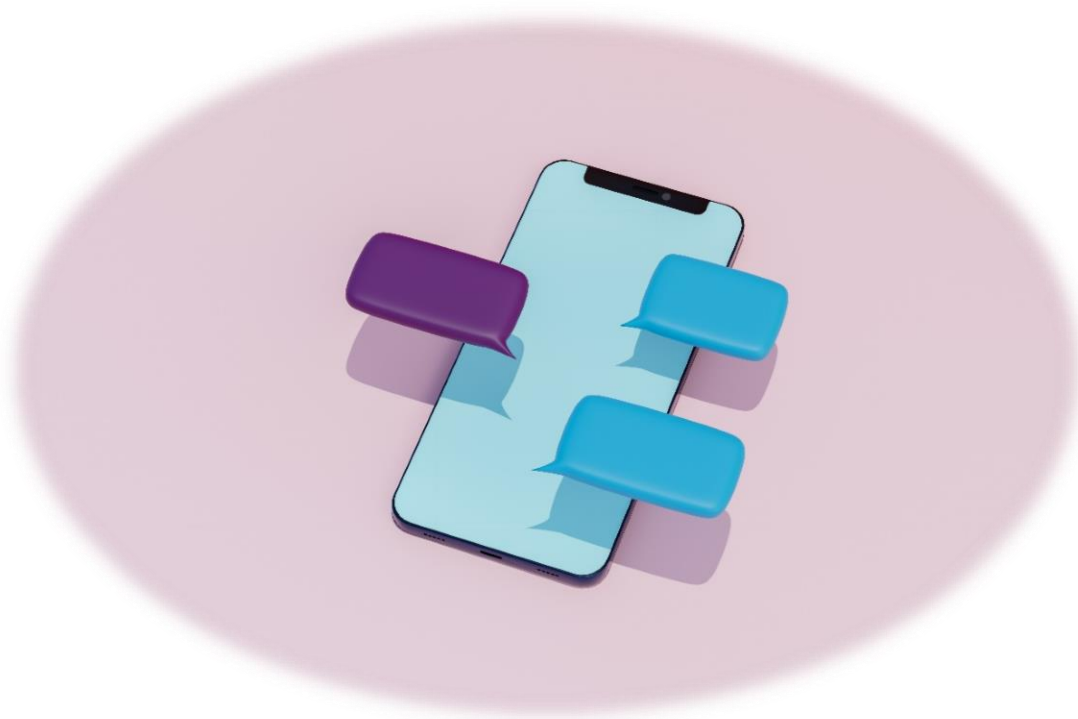
אוכלים

משקים

מוקצה מחמת גופו

- Dirt
- Sticks
- ID
- Money
- Shells

בסיס לדבר האסור

מוקצה מחמת חסרון כיס?

מוקצה מעש

Key concepts:

משנה שבת קמא (6)

מתני' ⁶הקש שעל גבי המטה
לא ינענעו בידו אלא מנענעו בגופו

רא"ש שבת ג:יט (7)

והקשה על זה ה"ר יונה מהא דתנן
לקמן צפרק תולין (דף קמא.) הקש שעל המטה לא ינענעו צידו אבל מנענעו
בגופו ודייקי מיניה צי רצ דטלטול מן הנד ל"ש טלטול והתם לצורך הקש שהוא
מוקצה הוא מטלטל. ולא קשה [צ] דהתם אף טלטול אין כאן כמו פגה וחררה
ופוגלא שהוא מטלטל צידו ואגבן מטלטל דצר אסור. אבל בקש אינו מטלטל
אלא בגופו כלאחר יד הלכך אע"ג דלקש שהוא מוקצה הוא צריך מדמה ליה
לטלטול מן הנד שהוא צורך לדצר המותר.

Key limits:

- Danger
- Dignity
- Disgusting
- Deceased